

močilnikov zaporedoma in tudi dosti vode zraven. Al kje pa je potem kontrola (nadzorstvo) za odpiranje!

Jaz sem pa zdaj iznajdel prav prosto naredbo, po kateri voda sama zatvornico, kedar je močilnik z vodo napolnjen, odpre, kedar pa voda po travniku izteče, zatvornica spet nazaj pade in odtok močilnika zaklene.

Vsak tesar to pripravo, ako jo je videl, lahko naredi.

Dobil sem od vis. ministerstva predpravico (privilegijo) in sem pripravljen vsakemu za majhne krajcarje to narediti.

Večidel vsak kmet ima v kakošnem kraji pašnika kak prostor, kjer je en palec (colo) močen studenec ali potok blizo; s toliko vodo se dá en do treh oralov pašnika dobro namakati in tako v najboljši travnik spremeniti.

Prosim vas, ki take močilnike za namakanje travnikov že imate, da se hitro v frankiranih pismih name obrnete, da vam vsem, ki ste v enem kraji, ob enem gori omenjeno samodelalno zatvornico naredim. Ko bodo drugi gospodarji očitni dobiček videli, bodo vas gotovo posnemali. Dobro bi bilo, da bi vsaka kmetijska družba, podružnica in vsaka kmetijska šola en močilnik moje znanjbe dala narediti. *)

Prosim tudi druge gospodarske časnike te vrstice ponatisniti.

Na sv. Gori 5. svečana (pošta Sava, Südbahn).

Šimen Kosmač, administrator.

Čebelarjem v prevdarek.

V 11. listu „Slov. Čebele“ beremo to le:

„Znabiti bo katerega umnega čebelarja zanimivalo ali tudi k posnemanju nagnilo, če mojo lansko zvižajo priobčite. Zvedel sem bil namreč, da je neki bližnji sosed znanemu barantaču šest panjev obljubil. Vedel sem, da lakomnik družega ne pozna, kakor žveplo; zato sem soseda prosil, naj meni rajši žive čebele dá, kakor bi jih pomoriti dal. Zadovoljen je bil, in ko barantač pride, me pokliče. Že je svoje žveplene trakove primerjal, ko pridem in rečem, da bom čebele jaz vzel. Debelo me gleda, pa vendar ne ugovarja veliko. Vzajem jih na dom, pustim jih nekaj časa brez matic in jih potem po svojih panjevih razdelim. Eden mi že dve leti ni rojil, tedaj mu vzamem prestaro matico, ter z mlado nadomestim. In letos, ko so bile vse čebele zanič, so moje, če tudi ne po najboljši letini, vendar zadosti dobre; imam precej medu, in upam tudi zanaprej dobre čebele imeti.

Veste, kaj mi na misel hodi? Bi ne bilo dobro, ko bi umni čebelarji od sosedov svoje okolice panje, katere mislijo zatreti, pokupili? Lastne čebele bi si lahko zboljšali, méd in vosek bi pošteno očistili, ne kakor se dostikrat zanikerno in nesnažo dela. Jaz mislim, da bi se dalo dobro blago tudi dobro prodati; da kar zamore dati lakomen berač, more dati tudi umen čebelar, ljudem je pa tako vse eno, ali se čebele pomorijo ali pa ohranijo. In če bi se takih umnih čebelarjev več vkup združilo, bi se znabiti vsa druga, boljša kupčija odprla, in s tem posredno tudi čebelarstvo podpiralo.“

Za poduk in kratek čas.

Vsi ne morejo biti gospôda.

Vsak izmed nas vé, da ne morejo vsi ljudje enega in istega opravila opravljati. Vzemimo na priliko le

*) Prav bi bilo, da bi družbe kmetijske in tudi drugi koj vedeli ceno močilnika. Zato prosimo, to prihodnjič naznaniti po našem listu. Vred.

eno hišo. Kako bilo bi v tej hiši, ko bi vsi isti posel opravljali? Da, na priliko, bi vsi kuhali, vsi drva sekali ali da bi vsi živino na pašo gonili, gotovo bi ta hiša kmalu propadla, kajti ko bi vsi kuhali, kdo bi obdeloval polje, kdo bi domá druga opravila opravljal? Nemogoče je tedaj, da bi ljudje ene družine vsi ena in ista opravila opravljali. Če pa je to nemogoče v malem društvu nekoliko ljudi, kako bilo bi to mogoče v celem tolikem društvu vsega človeštva ali vsaj cele ene države? Gotovo ne!

Jasno in očitno je pa nasproti tudi to, da ni mogoče, da en sam človek vse opravlja tako, da ne bi mu treba bilo pomoči drugih. Vsaj je Stvarnik sam rekel, da ni dobro človeku samemu biti, pa je zatega del Adamu dal ženo. Da bi vsak človek sam za sebe živel, to bi se jako kukavno na svetu životarilo, in to prav zato, ker en človek nima toliko moči, da bi si mogel vse sam narediti, da bi se mogel vsega sam naučiti. Zarad tega si moramo, če želimo prijetno živeti, opravila med seboj razdeliti tako, da vsak posamesen človek stori nekaj, vsi ljudje pa da storé vse.

Pomislimo samo malo, kam bi svét prišel, ko bi si ljudje med-se ne razdelili opravil. Vsak posamezen človek moral bi biti vse; moral bi biti poljedelec, duhovnik, uradnik, vojak, sodnik, čevljar, krojač, stolár, kožar, kotlar, minister, kralj in vse drugo na svetu. Al to je nemogoče, kajti kdor hoče vse biti, on ni nič.

Ako je tedaj to vse jasno, kar vsak vé, predno je še te vrstice bral, je po takem jasno tudi to, da vsi ljudje ne morejo biti gospôda.

Če pa rečemo, kar vsi sami dobro veste, da vsi ne morejo biti gospôda, nočemo s tem reči, da bi sin kmetiški ne mogel biti gospod. Večkrat je kmetiško dete mnogo bolje, lepše in pametneje, kakor je gospôsko. Nemojte misliti, da je Bog pazil na to, ali je kdo gospod ali je kmet, marveč mislite na to, kar je resnica, to je, da Bog dobro glavo in dobro srce daje ravno tako kmetom, a ne gospôdi sami. Zato je gospôsko dete večkrat največi butec, kmetiško pa je posebno pametno. Gospôsko dete utegne biti pokvarjeno in hudobno, med tem, ko je kmetiško mirno, dobro in blago kot jagnje. To je največkrat odvisno od starišev, sploh pa od izreje otrok. Redko se primeri, da hudobni stariši imajo dobro dete. Pa tudi kažejo skušnje, da gospôsko dete v mestu svobodneje izrejeno se lože pokvariti more, kakor kmetiško dete na kmetih, kjer ne vidi in ne sliši toliko hudih del.

S tem pa nočem reči, da vsak kmetiški fant mora ostati pastir in poljedelec, — ne, tudi kmetiški fant se more učiti viših šol in postati gospod, morebiti viši in bolji, kakor otrok najimenitnejših in najbogatejših starišev. Al zopet nemojte misliti, da vsako kmetiško dete, ki se malo lože uči, mora postati gospod.

„E! da! to je vendar nepremišljeno govorjenje; če moj otrok ne postane gospod, čemu pa ga pošiljam v šolo? Bolje bi bilo, da mi domá ostane kmet.“ — Nemojte tako govoriti, prijatelji! vsak, kdor v šolo gré, ne more postati gospod. Mar mislite, da kmetu ni treba nič znati? Mar mislite, da bode kdo dober poljedelec in veljaven gospodar, ki se nikdar ni nič učil? Motite se, dragi prijatelji! Kmetijstvo je znanost, kakor tudi je znanost obrtnijstvo, učiteljstvo, zdravništvo itd. Zato je mnogim kmetiški stan nadloga brez dobička, ker se niso nič učili in zato ne vedó več kakor njihov hlapec. Kmetijstvo pa ni hlapčonstvo, ampak modro gospodarjenje. Da se kmet nauči umnega poljedelstva in ne samo brati in pisati, obražtan in spoštovan je, kakor vsak drug učenjak, potem pa more s svojim stanom tudi zadovoljen biti, in ne bo si želel gosposkega stanu v mestu. Naj nihče ne misli, da go-

spôda nima skrbí, če je lepo oblečena in ima lepše stanovanje, kakor se nahaja med kmeti. Vsak tedaj, kdor ni še bil gospod, ne vé, koliko brig ima marsikatera gospôda, in ko bi njene skrbí in nadloge poznal, rekel bi gotovo ne samo, da ne morejo vsi biti gospôda, marveč bi vesel poskočil, rekoč: Hvala Bogu, da ne moremo vsi biti gospôda! „Pučki Prij.“

Politične stvari.

Bismark in pa veliki škof Ledohovski.

Kar v sledečih vrsticah povemo, zgodilo se je na Pruskem (Prajzovskem); vendar to, kar se ondi zdaj godí vsled tega, da po postavah od maja meseca lanskega leta država sega v zadeve katoliške cerkve, to se utegne tudi pri nas v Avstriji goditi, če verske predloge, ki jih je ministerstvo preteklega meseca predložilo državnemu zboru v obravnavo, postanejo postavne. Avstrijsko ministerstvo stopa popolnoma v stopinje Bismarkove, ali prav za prav nemški (in mladoslavenski) liberalci tiščijo ministerstvo, da mora bandero liberalizma čedalje bolj razvijati; Bismarkova predrznost sega pa že celó na Francosko, Belgijo in Laško in zapoveduje ondašnjim vladam, naj časnike in škofo, ki branijo svetinje katoliške vere, preganjajo silovito.

Poglejmo zdaj, kaj se je zgodilo 3. dne t. m. na Pruskem.

Velikega škofa grofa Ledohovskega na Poznan-skem (Poljski deželi na Pruskem) je vlada Pruska ukazala v zapor peljati v Frankobrod na Odri, zato, ker se je stanovitno upiral brezverskim postavam.

Pa kaj bo zdaj?

Vladi nemški ne ostaja družega, kakor to, da v ječo vrže vse škofo, kakor je v ječo vrgla grofa Ledohovskega ali pa da prekliče cerkvi sovražne postavne.

Če utegne morebiti kdo misliti, da je nemška vlada le posebno piko imela na tega škofa, zato, ker je po rodu Poljak in škof slovanske dežele, moti se. Ledohovski je bil ljubljeneц Pruske vlade ves čas od leta 1866, kar je nastopil prestol Poznanske škofije. Ledohovski je bil prav „vladni škof“, kajti on se je skrbno ogibal vsacemu politično-narodnemu razporu z vlado; prepovedal je zato celó svoji duhovščini udeležstvo pri volitvah, in s tem se je hudo zameril mnogim narodnim duhovnom. Tudi sama Pruska kraljeva rodovina ga je rada imela in visoko cenila; kedar koli je prišel v Berolinu h kralju, vselej so ga z veliko častjo sprejeli. Ta prijazna zveza s kraljevo rodovino je škofu Ledohovskemu toliko poguma dala, da je januarija meseca leta 1871 šel v Versailles (Verželj) cesarju nemškemu potožit žalostni položaj sv. Očeta. Vse to tedaj kaže, da nič družega ni krivo, da je zgubil vso prijateljstvo Bismarkovo in vso milost cesarjevo, kakor to, da se je uprl brezverskim postavam tako, kakor se pravi katoliški škof upreti mora.

„Vaterland“ hoče vedeti, da je še pred kratkim iz zanesljivih virov iz Berolina zvedel, da nemški cesar ne bode dovolil zapora škofa Ledohovskega. Če je to res, je pač očitno znamenje neskončnega vpliva, ki ga Bismark ima do cesarja.

Kaj bode dalje? Ali morebiti Bismark misli, da škofa bode ječa prevarila? Tega se pač ne more nadjati. Če pa je Poznanskega škofa zapreti dal, mora se isto zgoditi vsem drugim škofom na Pruskem, ki so istega značaja. Po takem pa vsi katoliški škofi na Pruskem pridejo v ječo. In če namestniki pridejo na mesta zaprtih škofov, bodo ti gotovo tudi uporniki katoliški

cerkvi sovražnih postav. Sčasoma potaknejo tedaj vse v zapor. In kaj bode ljudstvo k vsemu temu reklo? Če Bismark morebiti celó namerava to, da na mesti odstavljenih škofov nastavi vladne „starokatoličanske“ škofo, ne bo jih priznavalo ljudstvo za svoje više dušne pastirje, pa tudi taci fajmoštrov in kapelanov ne — če bi se dobili — ki bi bili odpadniki Rimske cerkve. Potem pa bi bile cerkve prazne in vrnil bi se oni žalostni starodavni časi, ko so preganjani duhovni morali po skrivnih krajih opravljati službo Božjo.

Vse to morajo nasledki biti, če ne bode Bismarkizma popred konec.

Avstrija zdaj lahko vidi, dokler ni še prepozno, kam Evropo žene mož, kateremu geslu je „kri“ in „železo“.

Zabavno berilo.

Žaba — žabica.

Kruhoslovska črtica iz današnjega časa.

Mlade žabice so kaj lične živalice. Ko se izležejo, skakljajo za starimi, da je veselje jih gledati, in posnemajo, kolikor jim mogoče, starke. Pa da častiti bralci ne bodo mislili, da jim hočem modrovati o čveteronogatih žabah, jim že v začetku naznamim, da vse, kar govorim, je o dvojenogatih, toraj krščenih žabah.

Žaba, katero imam v mislih, rodi se v domači kotli. Od konca je prav ubogljiva živalica, se dá učiti in pripravljati za svoj poklic na stroške roditeljev, ki jej hočeta nakloniti prijetno in spoštovano prihodnost. Toda kmalu dobí žabica svojo glavico in starišem nasproti jame si izbirati svoj prihodnji stan. Tako premišluje sèm ter tjà, kaj bo, a pri tem se ne uči toliko, kolikor postopa in se klati po družbah, ki jej niso ne po starosti, ne po izobraženji pristojne. Vsled tega se jej zbudi duh napuha in napolni tiste prostore v možganih, ki so odmerjeni znanstvu in učenostim; vsled tega se jamejo delati žabici mehurji prazne domišljije in sokrovica prevzetnosti šine v njene žilice.

Zdaj pa čez noč hoče postati veljavna žaba, ki bi sedela ob bregu domače kotle na solncu in regljala drugim vernim žabam, a nihče je še ne posluša, kajti premlada je še. Domá med znanci, ki dan za dnevom opazujejo napredovanje in rast žabice, se to ne dá tako lahko doseči, kajti žabe so tako predrzne, da hočejo videti prej dela, predno verjamejo besedi. Žabica naša toraj, končavši domače šole, potuje na ptuje, da bi se odtegnila nekoliko časa pozornim očem domačih žab; znana jej je tudi napaka prebivalcev domače kotle, kateri poslušajo rajši glas žabe, ki pride iz tujega, nego tiste, ki se ni ganila iz domače kotle. To je sicer popolnoma po pravici, ker žaba, ki je bila na tujem, se je marsikaj učila in mnogo skusila, — če se je res učila in ne — kakor domá ob bregu — lenobe pasla ali po drugih kotlah rogovilila.

Naša žabica dvojih nog gré na Dunaj, v Gradeo ali v Zagreb in tam straši natakraje po gostilnicah in jim ukazuje; nekatera se tudi res kaj nauči, a z naukom vred jej gré v glavo velik meh napuha, koš prevzetnosti in besaga domišljije pa se prime njenega hrbtanca.

Žabici se pokaže komaj prva senca bradice pod nosom in že je — žaba. In kakošna žaba! Komaj se prikaže zopet v domači kotli, že jej ni nobena reč všeč, vse je preborno, preslabo, regljanje domačih žab jej ni več spodobno, vse so jej prenevedne, okus njihov se jej zdi ostuden, kajti navadila se je bila zunaj tuje piće, ki se pa domačim ne prilega in je njihovemu zdravju